

การวิเคราะห์รูปแบบการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์:

การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์โปรไฟล์พหุระดับ

The Analysis of Research Utilization Model:

An Application of Multilevel Latent Profile Analysis

พัทธนันท์ ชมภูษุ¹ พัทชรีย์ จันทร์เพ็ง² ภัทราวดี มากมี³

Phattanun Chomphunut¹, Putcharee Junpeng² and Pattrawadee Makmee³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำแนกตาม 3 กลุ่มสาขาวิชา คือ กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยใช้การวิเคราะห์โปรไฟล์พหุระดับ (Multilevel Latent Profile Analysis) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 925 คน จาก 226 สาขาวิชา ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผลการวิเคราะห์โปรไฟล์พหุระดับที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เมื่อจำแนกตาม 3 กลุ่มสาขาวิชา พบว่า 2 กลุ่มสาขาวิชา คือ (1) มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และ (2) วิทยาศาสตร์สุขภาพ มีลักษณะการจัดกลุ่ม ประกอบด้วย 6 กลุ่มแฝง (2 กลุ่มแฝงระดับสาขาวิชา X 3 กลุ่มแฝงระดับบุคคล) นั่นคือ ระดับสาขาวิชาจำแนกเป็นการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ 2 กลุ่มแฝง คือ ปานกลาง และสูง ส่วนระดับบุคคลจำแนกเป็น 3 กลุ่มแฝง คือ ต่ำ ปานกลาง และสูง โดยทุกกลุ่มแฝงมีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้านวิชาการสูงกว่าด้านอื่นอย่างเห็นได้ชัด และด้านพาณิชย์ต่ำกว่าด้านอื่นอย่างเห็นได้ชัดเช่นเดียวกัน โดยกลุ่มแฝงปานกลางในระดับสาขาวิชาและกลุ่มแฝงต่ำในระดับบุคคลมีการนำผลการวิจัยไปใช้ในระดับต่ำเกือบทุกด้าน เมื่อพิจารณาจากกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบด้วย 6 กลุ่มแฝงเช่นเดียวกัน (3 กลุ่มแฝงระดับสาขาวิชา X 2 กลุ่มแฝงระดับบุคคล) แต่มีลักษณะแตกต่างจาก 2 กลุ่มสาขาวิชาแรก นั่นคือ ระดับสาขาวิชาจำแนกได้เป็น 3 กลุ่มแฝง คือ ต่ำ ปานกลาง และสูง ในขณะที่ระดับบุคคลจำแนกเป็น 2 กลุ่มแฝง คือ ต่ำและสูง ซึ่งทุกกลุ่มแฝงมีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้านวิชาการสูงกว่าด้านอื่น และด้านนโยบายต่ำกว่าด้านอื่น โดยกลุ่มแฝงที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้ในระดับต่ำเกือบทุกด้าน คือ กลุ่มแฝงต่ำทั้งในระดับบุคคลและระดับสาขาวิชา

คำสำคัญ การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ การวิเคราะห์โปรไฟล์พหุระดับ

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

³อาจารย์ ดร. วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

ABSTRACT

The objectives of this research were to apply the Multilevel Latent Profile Analysis through the analysis and investigation in congruence of research utilization model of lecturers in Rajabhat Universities as classified by 3 major fields of study including: the Humanities and Social Sciences, Science, and Health Science by using Multilevel Latent Profile Analysis. The samples of this study were 925 lecturers from Rajabhat Universities, under jurisdiction of Office of The Higher Education Commission from 226 fields or programs. They were selected by Multi-Stage Random Sampling. The studied variables were the lecturers' utilization as classified by major fields of study. The research instrument was the questionnaire asking the research utilization of lecturers in Rajabhat Universities.

The analytic findings of Multi Level Profile Analysis being congruent with empirical data as classified by 3 major fields of study, found that 2 major fields of study including: (1) the Humanities and Social Sciences, and (2) the Health Science which were grouped analytic findings including 6 classes (2 classes in major level \times 3 classes in individual level), the major level was the application of research findings for 2 classes in "Moderate" and "High" levels. For the individual level, it was classified into 3 classes including the "Low" "Moderate" and "High" levels. The utilization of research findings by every class, was in the academic aspect which was higher than other aspects obviously. In addition, most of classes applied the commerce aspect in lower level than other aspects. The classes with "Moderate" level in major level, and the class with "Low" level of class in individual level, the utilization of research findings was in "Low" level in almost every aspect. Considering Science and Technology, it was consisted of 6 classes as well. (3 classes in major level \times 2 classes in individual level). But, it was different from the first 2 major fields of study. The major level was classified into 3 classes including: "Low" level, "Moderate" level, and "High" level. For the individual level, it was classified into 2 classes including the "Low," and "High" levels. In every class, the academic aspect of research findings, was applied in higher level than the other aspect, and the policy aspect was in lower level than the other aspects. The class with "Low" level of research findings in almost all aspect, were "Low" level of class in both of individual level and major level.

Keywords : Research Utilization, Multilevel Latent Profile Analysis

ภูมิหลัง

การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ (Research Utilization) ถือเป็นสิ่งสำคัญและเป็นกระบวนการที่นักวิจัยและผู้บริโภคนงานวิจัยควรดำเนินการให้เกิดขึ้น เป็นการนำผลผลิตจากการวิจัยไปใช้ให้เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์เชิงอำนาจให้

สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไปในทิศทางที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ผู้ใช้ประโยชน์ได้สารสนเทศที่มีคุณภาพจากการทดลองค้นคว้ามาอย่างมีระบบและน่าเชื่อถือ การวิจัยต้องไม่หยุดอยู่แค่เพียงการได้ผลวิจัยเท่านั้น แต่จะต้องบรรลุผลลัพธ์คือการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้วย (ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล, 2550) จากที่

กล่าวมาข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่า การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์นั้นถึงแม้จะมีความสำคัญและก่อให้เกิดประโยชน์มากเพียงใด หากไม่มีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ก็จะเป็นการลงทุนที่สูญเปล่าทางการศึกษา จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์พบว่า แนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ยังมีลักษณะเป็นภาพรวมอย่างกว้างๆ และใช้วิธีอนุมานในการวัดการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ซึ่งขาดหลักฐานที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ทำให้ไม่มีความชัดเจนของรูปแบบการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่มีรูปแบบการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ตามข้อกำหนดของแหล่งทุน เช่น สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.), สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นต้น ซึ่งแต่ละรูปแบบมีองค์ประกอบและแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างๆ ไม่มีเครื่องมือวัดและวิธีการวัดที่ชัดเจน ตลอดจนเป็นการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในภาพรวมไม่ได้มีจุดเน้นในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏ อีกทั้งการวัดรูปแบบหรือลักษณะของการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ที่ผ่านมา พบว่า ใช้วิธีการพิจารณาจากเอกสารหรือใบรับรองการนำผลการวิจัยไปใช้จากบุคคลอื่น เช่น การนำผลการวิจัยไปใช้ด้านสาธารณะจะพิจารณาจากใบรับรองการนำผลการวิจัยไปใช้จากผู้ใหญ่บ้านหรือนายกองคการบริหารส่วนตำบล โดยไม่มีหลักฐานเชิงประจักษ์อื่นๆ ประกอบ ซึ่งไม่มีรายละเอียดของการนำผลการวิจัยไปใช้ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบได้เลยว่าเอาไปใช้อย่างไร ในลักษณะใด หรือเอาไปใช้มากน้อยแค่ไหน ซึ่งอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนจากการวัดได้และทำให้ผลที่ได้จากการวัดขาดความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้แล้วในอดีตที่ผ่านมาแล้วยังไม่พบว่ามีงานวิจัยที่ทำการศึกษาหรือพัฒนารูปแบบการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ชัดเจน จึงไม่สามารถระบุได้ว่ามีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในด้านใดบ้าง เช่น การนำไปใช้ในเชิงนโยบาย เชิงแนวคิด หรือการนำไปใช้ประโยชน์โดยตรง มีเพียงงานวิจัยที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโมเดลการนำผลการวิจัยไป

ใช้ประโยชน์ การศึกษาและทดสอบปัจจัยเชิงสาเหตุของการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์เท่านั้น เช่น งานวิจัยของ Estabrooks (1999), Tsai (2000), ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล (2550) และศิวัชร ภูพันธ์ (2554) เป็นต้น

จากการศึกษาลักษณะโครงสร้างองค์การของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ยังพบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏได้จำแนกออกเป็นกลุ่มสาขาวิชา 3 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2) กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ 3) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา มีลักษณะเนื้อหาและศาสตร์ที่แตกต่างกัน ดังนั้นงานวิจัยย่อมมีลักษณะและจุดเน้นที่แตกต่างกันไปตามกลุ่มสาขาวิชา เช่น งานวิจัยในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นการวิจัยทางวิทยาศาสตร์เน้นการวิจัยที่เกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่มองเห็นและมองไม่เห็น เป็นงานวิจัยที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมวลมนุษยชนอย่างมากมาย เช่น การค้นพบยารักษาโรค การค้นพบสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ และสามารถแก้ปัญหาที่เกิดจากธรรมชาติได้อีกด้วย งานวิจัยในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพเป็นการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ประยุกต์ที่เน้นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพของมนุษย์และสัตว์ และการหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับสุขภาพ และนำความรู้ที่นำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสุขภาพ รักษาโรค และทำความเข้าใจการทำงานของร่างกายมนุษย์และสัตว์ งานวิจัยในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ที่เน้นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของมนุษย์ จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าลักษณะงานวิจัยในแต่ละสาขานั้น มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ดังนั้นการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในแต่ละกลุ่มสาขาวิชาจึงน่าจะมีจุดเน้นและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในแต่ละด้านที่แตกต่างกัน และควรมีรูปแบบการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา ซึ่งในทางสถิติมีหลักการวิเคราะห์ประเภทหนึ่งที่สามารถจำแนกคุณลักษณะของกลุ่มคนเมื่อให้ตัวแปรกลุ่มคนนี้เป็นตัวแปรแฝงที่สัมพันธ์กับตัวแปรสังเกตได้โดยใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักการของความน่าจะเป็น ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาแล้ว พบว่า ลักษณะเทคนิคการวิเคราะห์โปรไฟล์ (Latent Profile Analysis)

เป็นวิธีการที่เหมาะสมในการนำมาประยุกต์ใช้ในวิเคราะห์รูปแบบการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏได้ และในส่วนของผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์นั้น หากผู้บริหารสถานศึกษา เช่น ผู้บริหารระดับสาขาวิชา มีนโยบายในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ แต่บุคลากรในสาขาวิชาไม่ต้องการหรือไม่เห็นความสำคัญของการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติก็จะไม่เกิดขึ้นจริง ขณะเดียวกัน ถ้าบุคลากรในสาขาวิชามีความต้องการและเห็นความสำคัญของการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ แต่ผู้บริหารละเลยหรือไม่นำเรื่องนี้ไปวางนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ก็จะไม่เกิดผลในทางปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์สุดา จันทร์แจ่มหล้า (2554) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการทำงานของอาจารย์มหาวิทยาลัย ซึ่งพบว่า การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์มีส่วนสัมพันธ์กับคุณลักษณะของผู้ใช้หรืออาจารย์และการให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ ของสาขาวิชาที่เอื้ออำนวยต่อการทำวิจัยและการเข้าถึงงานวิจัยของอาจารย์ รวมไปถึงจนถึงลักษณะของการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ที่สอดคล้องกับกลุ่มสาขาวิชาของอาจารย์ ดังนั้นรูปแบบการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ไม่สามารถศึกษาเพียงระดับใดระดับหนึ่งเหมือนในอดีตที่ผ่านมา แต่จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า งานวิจัยในเรื่องการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์มักศึกษาถึงการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์เป็นภาพรวม ไม่ได้แยกเป็นระดับบุคคลและระดับสาขาวิชา ซึ่งมีข้อสังเกตที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง มีข้อจำกัดของการวิจัย เนื่องจากวิธีวิทยาการวิจัยที่ใช้มิได้คำนึงถึงสภาพความเป็นจริงขององค์กรที่มีความสัมพันธ์กันแบบลดหลั่น โดยเฉพาะองค์การทางการศึกษา เช่น ระดับบุคคล ระดับสาขาวิชา ซึ่งหน่วยงานในระดับสูงกว่าย่อมมีอิทธิพลต่อหน่วยงานระดับรองลงมาตามลำดับ ทำให้ไม่สามารถระบุได้ว่าอิทธิพลดังกล่าว เกิดจากตัวแปรในระดับใด เป็นปริมาณเท่าใด ประการที่สอง งานวิจัยโดยส่วนมากมีปัญหาในการเลือกหน่วยการวิเคราะห์ ไม่เหมาะสม ซึ่งหากองค์กรมีความสัมพันธ์กันในระดับลดหลั่น การเลือกวิเคราะห์เฉพาะระดับบุคคลระดับเดียว อาจจะต้องนำตัวแปรระดับอื่นมา

วิเคราะห์รวมอยู่ในระดับเดียว ทำให้การประมาณค่าความคลาดเคลื่อนมีค่ามาตรฐานน้อยกว่าความเป็นจริง ทำให้การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติเกิดความคลาดเคลื่อนประเภทที่ 1 (Type One Error) สูงกว่าที่กำหนดหรือถ้าหากทำการวิเคราะห์ในระดับที่สูงกว่า ซึ่งต้องนำตัวแปรระดับบุคคลมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อใช้เป็นตัวแปรระดับที่สูงกว่า จะทำให้เกิดปัญหาของการจัดกระทำตัวแปรระดับบุคคล ทำให้การประมาณค่าเกิดความลำเอียงขาดประสิทธิภาพ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2550) และเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิเคราะห์รูปแบบการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์โดยประยุกต์ใช้การวิเคราะห์โปรไฟล์พหุระดับ (Multilevel Latent Profile Analysis) การวิเคราะห์โปรไฟล์พหุระดับ เป็นเทคนิคการวิเคราะห์กลุ่มแฝงย่อยที่มีลักษณะข้อมูลสอดแทรกกันอยู่หลายระดับ โดยมีตัวแปรสังเกตได้เป็นตัวแปรต่อเนื่อง ซึ่งมีหลักการวิเคราะห์เช่นเดียวกับการวิเคราะห์กลุ่มแฝงพหุระดับ (Multilevel Latent Class Analysis) ที่พัฒนาขึ้นโดย Vermunt (2003, 2008); Asparouhov and Muthén (2008) ซึ่งลักษณะข้อมูลที่มีหลายระดับ เช่น นักเรียนที่สอดแทรกอยู่ในโรงเรียน หรืออาจารย์สอดแทรกอยู่ในสาขาวิชา เป็นต้น และข้อมูลในแต่ละระดับมีกลุ่มย่อยแฝงอยู่ เช่น ระดับของการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับต่ำ เป็นต้น ซึ่งการใช้เทคนิคการวิเคราะห์เพียงแค่ระดับเดียวอาจไม่เหมาะสมกับโครงสร้างของข้อมูลที่มีอยู่จริง ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย จึงเลือกใช้เทคนิคการวิเคราะห์โปรไฟล์พหุระดับเพื่อให้สามารถจำแนกลักษณะของการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ออกเป็นด้านต่างๆ ตามกลุ่มสาขาวิชา 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ 3) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะวิเคราะห์รูปแบบการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เน้นการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น เพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมกับบริบทและจุดเน้นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

มากที่สุด โดยผลการวัดที่ได้นั้นมีความเที่ยงตรง ตลอดจนมีความยุติธรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งในการวิเคราะห์รูปแบบการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้น ผู้วิจัยได้บูรณาการจากแนวคิดของ Beyer and Trice (1982), Hansenfeld and Patti (1992), Stetler (1994), Estabrooks (1999), สมศ. (2555), วช. (2555) และ สกว. (2555) และประยุกต์ใช้หลักการวิเคราะห์โปรไฟล์พระระดับได้เป็นรูปแบบการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่วัดตัวแปรการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ใน 2 ระดับ คือ ระดับบุคคล และระดับสาขาวิชา โดยจำแนกวิเคราะห์เป็น 3 กลุ่มสาขาวิชา ประกอบด้วย 1) กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ 3) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งรูปแบบการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ที่ได้มีความสอดคล้องกับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่

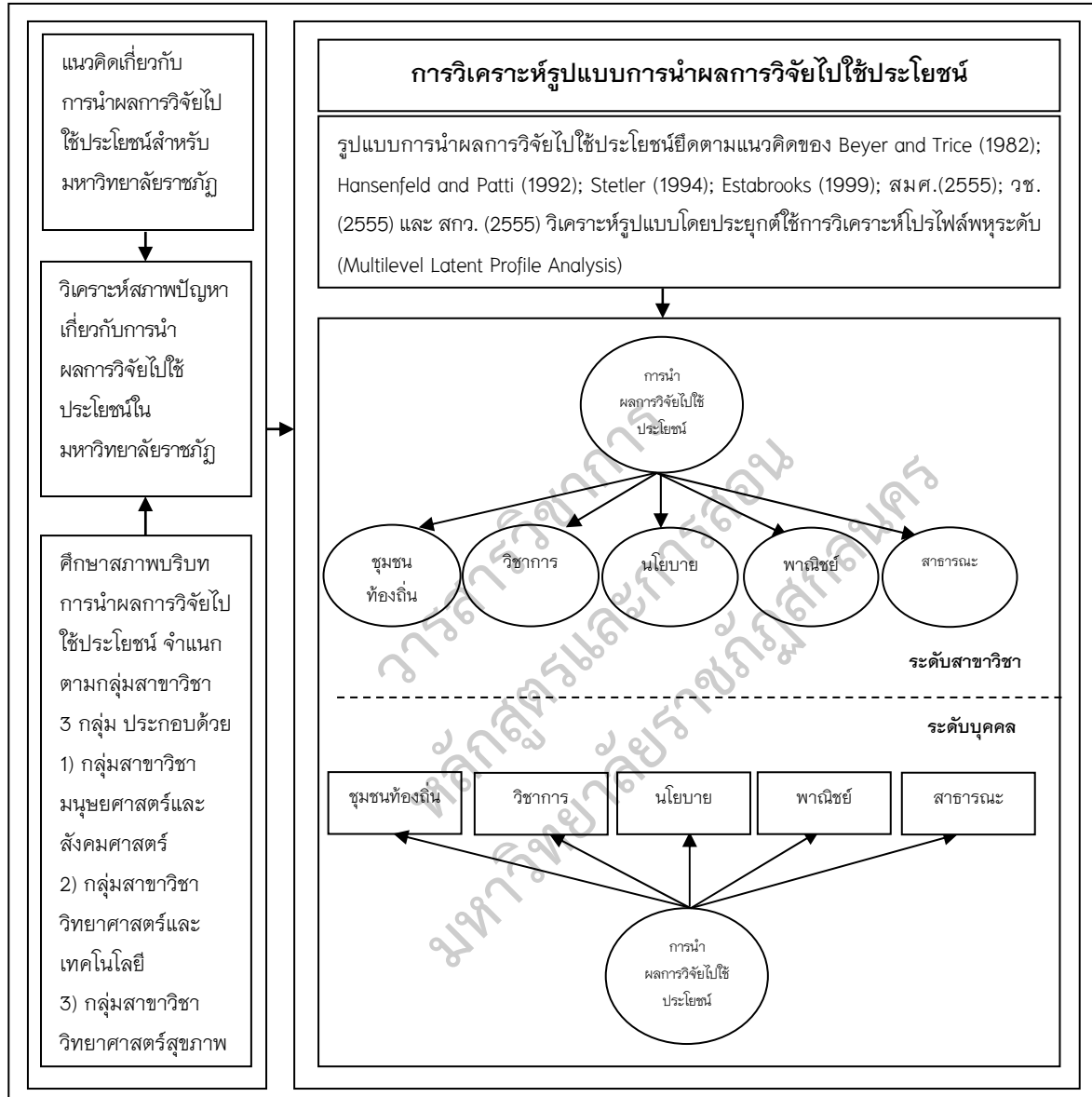
การพัฒนาและยกระดับคุณภาพของการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการนำผลการวิจัยไปตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา 3 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ 3) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยประยุกต์ใช้การวิเคราะห์โปรไฟล์พระระดับ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ดังภาพ

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ที่กำลัง ปฏิบัติหน้าที่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 38 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา จำนวน 925 คน จาก 226 สาขาวิชา (รวมทั้งสิ้น 40 คณะ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 15 แห่ง) ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

ตัวแปรที่ทำการศึกษา คือ การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ของอาจารย์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา 3 กลุ่ม

เครื่องมือและคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ข้อคำถามครอบคลุม 5 ตัวแปรแฝง ประกอบด้วย 20 ตัวแปรสังเกตได้ มีคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) อยู่ระหว่าง 0.89–1.00 โดยแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Scale-Level CVI: S-CVI) = 0.92 มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.80–0.96 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันระดับเดียว (Single Level CFA) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของรูปแบบการวัดการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 4.189$, $df = 3$, $p = 0.2417$, $\chi^2/df = 1.396$, CFI = 1.000, TLI = 0.999, RMSEA = 0.021 และ SRMR = 0.006) และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพหุระดับ (Multilevel CFA) พบว่า โมเดลการวัดพหุระดับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์มีความตรงเชิงโครงสร้างหรือมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เช่นเดียวกัน ($\chi^2 = 13.353$, $df = 8$, $p = 0.1003$, $\chi^2/df = 1.669$, CFI = 0.997, TLI = 0.993, RMSEA = 0.027, SRMR_w = 0.009 และ SRMR_b = 0.050)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 23 พฤษภาคม ถึง 31 กรกฎาคม 2559 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำบันทึกเสนอถึงคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อขออนุญาตจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงคณบดีของแต่ละคณะวิชาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คณะจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 15 แห่ง (รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 925 คน จาก 226 สาขาวิชา)
2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปติดต่อคณะวิชาในแต่ละมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล และขอกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปขออนุญาตเก็บข้อมูลในแต่ละคณะวิชาด้วยตนเองทุกแห่ง โดยขอความอนุเคราะห์ให้เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากคณบดีเป็นผู้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงให้บุคคล ดังกล่าวทราบวัตถุประสงค์ของการวิจัยและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาจารย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้รับความร่วมมือในการทำแบบสอบถามและให้ได้ผลตามความเป็นจริง โดยขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ช่วยเก็บข้อมูลส่งแบบสอบถามกลับตามเวลาที่กำหนดทางไปรษณีย์

4. ผู้วิจัยติดต่อกับผู้ช่วยเก็บข้อมูลเป็นระยะๆ ประมาณ 2 สัปดาห์ต่อครั้ง เพื่อติดตามและให้คำปรึกษาในกรณีเกิดปัญหาในระหว่างการเก็บข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์รูปแบบการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ทำการวิเคราะห์โปรไฟล์พหุระดับ (Multilevel Latent Profile Analysis) โดยใช้โปรแกรม Mplus 7.4 Demo

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์โปรไฟล์พหุระดับที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เมื่อจำแนกตาม 3 กลุ่มสาขาวิชา พบว่า 2 กลุ่มสาขาวิชา คือ (1) มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และ (2) วิทยาศาสตร์สุขภาพ มีลักษณะการจัดกลุ่มประกอบด้วย 6 กลุ่มแฝง (2 กลุ่มแฝงระดับสาขาวิชา \times 3 กลุ่มแฝงระดับบุคคล) นั่นคือ ระดับสาขาวิชาจำแนกเป็นการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ 2 กลุ่มแฝง คือ ปานกลาง และสูง ส่วนระดับบุคคลจำแนกเป็น 3 กลุ่มแฝง คือ ต่ำ ปานกลาง และสูง โดยทุกกลุ่มแฝงมีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้านวิชาการสูงกว่าด้านอื่นอย่างเห็นได้ชัด และด้านพาณิชย์ต่ำกว่าด้านอื่นอย่างเห็นได้ชัดเช่นเดียวกัน โดยกลุ่มแฝงปานกลางในระดับสาขาวิชาและกลุ่มแฝงต่ำในระดับบุคคลมีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในระดับต่ำเกือบทุกด้าน เมื่อพิจารณาจากกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบด้วย 6 กลุ่มแฝงเช่นเดียวกัน (3 กลุ่มแฝงระดับสาขาวิชา \times 2 กลุ่มแฝงระดับบุคคล) แต่มีลักษณะแตกต่างจาก 2 กลุ่มสาขาวิชาแรก นั่นคือ

ระดับสาขาวิชาจำแนกได้เป็น 3 กลุ่มแฟง คือ ต่ำ ปานกลาง และสูง ในขณะที่ระดับบุคคลจำแนกเป็น 2 กลุ่มแฟง คือ ต่ำและสูง ซึ่งทุกกลุ่มแฟงมีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ด้านวิชาการสูงกว่าด้านอื่น และด้านนโยบายต่ำกว่าด้านอื่น โดยกลุ่มแฟงที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้ในระดับท่ำเกือบทุกด้าน คือ กลุ่มแฟงต่ำทั้งในระดับบุคคลและระดับสาขาวิชา จากที่กล่าวมาสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางสรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์โปรไฟล์	กลุ่มสาขาวิชา		
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	วิทยาศาสตร์สุขภาพ
ระดับสาขาวิชา (Major Level)	2 กลุ่มแฟง (Moderate, High)	3 กลุ่มแฟง (Low, Moderate, High)	2 กลุ่มแฟง (Moderate, High)
ระดับบุคคล (Teacher Level)	3 กลุ่มแฟง (Low, Moderate, High)	2 กลุ่มแฟง (Low, High)	3 กลุ่มแฟง (Low, Moderate, High)
ค่าสถิติตรวจสอบความ สอดคล้อง	AIC = 4257.518 BIC = 4257.518 LL = -2078.759 Entropy = 0.874	AIC = 3216.227 BIC = 3378.981 LL = -1563.113 Entropy = 0.891	AIC = 2777.800 BIC = 2953.873 LL = -1338.900 Entropy = 0.874
จำนวนและสัดส่วนอาจารย์ที่อยู่ในแต่ละกลุ่มแฟงจากการวิเคราะห์โปรไฟล์พระระดับในระดับบุคคลและระดับสาขาวิชา			
Major:			
Low	-	83 คน (30.18%)	-
Moderate	195 คน (48.75%)	80 คน (29.09%)	107 คน (42.80%)
High	205 คน (51.25%)	112 คน (40.73%)	143 คน (57.20%)
Teacher:			
Low	107 คน (26.75%)	131 คน (47.64%)	61 คน (24.40%)
Moderate	166 คน (41.50%)	-	67 คน (26.80%)
High	127 คน (31.75%)	144 คน (52.36%)	122 คน (48.80%)
การนำผลการวิจัยไปใช้			
มากที่สุด	วิชาการ (All Classes)	วิชาการ (All Classes)	วิชาการ (All Classes)
น้อยที่สุด	พาณิชย (Moderate Major-Low Teacher, Moderate Major-High Teacher, High Major-High Teacher)	นโยบาย (Low Major-High Teacher, High Major-Low Teacher, High Major-High Teacher)	พาณิชย (Moderate Major-Low Teacher, Moderate Major-High Teacher, High Major-Low Teacher, High Major-Moderate Teacher, High Major-High Teacher)

ตารางสรุปผลการวิจัย (ต่อ)

ผลการวิเคราะห์โปรไฟล์	กลุ่มสาขาวิชา		
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	วิทยาศาสตร์สุขภาพ
การนำผลการวิจัยไปใช้ น้อยที่สุด	นโยบาย (High Major–Low Teacher, High Major–Moderate Teacher) ชุมชนท้องถิ่น (Moderate Major–Moderate Teacher)	สาธารณะ (Low Major–Low Teacher, Moderate Major–Low Teacher) ชุมชนท้องถิ่น (Moderate Major–High Teacher)	นโยบายและชุมชนท้องถิ่น (Moderate Major–Moderate Teacher)
จำนวนและสัดส่วนของอาจารย์ที่อยู่ในแต่ละกลุ่มแฟงเมื่อใช้ร่วมกันระหว่างระดับบุคคลและระดับสาขาวิชา			
Low Major–Low Teacher	–	20 คน (7.27%)	–
Low Major–Moderate Teacher	–	–	–
Low Major–High Teacher	72 คน (18.00%)	35 คน (12.73%)	14 คน (5.60%)
Moderate Major–Low Teacher	59 คน (14.75%)	–	35 คน (14.00%)
Moderate Major–Moderate Teacher	64 คน (16.00%)	45 คน (16.36%)	58 คน (23.20%)
Moderate Major–High Teacher	35 คน (8.75%)	76 คน (27.64%)	47 คน (18.80%)
High Major–Low Teacher	107 คน (26.75%)	–	32 คน (12.80%)
High Major–Moderate Teacher	63 คน (15.75%)	36 คน (13.09%)	64 คน (25.60%)
High Major–High Teacher	–	–	–
ความน่าจะเป็นเฉลี่ยที่อาจารย์แต่ละคนจะถูกจัดอยู่ในแต่ละกลุ่มแฟงเมื่อใช้ร่วมกันระหว่างระดับบุคคลและระดับสาขาวิชา			
Low Major–Low Teacher	–	94.3%	–
Low Major–Moderate Teacher	–	–	–
Low Major–High Teacher	95.5%	94.7%	75.8%
Moderate Major–Low Teacher	89.8%	–	90.8%
Moderate Major–Moderate Teacher	94.1%	94.6%	89.2%
Moderate Major–High Teacher	87.5%	92.8%	94.8%
High Major–Low Teacher	89.6%	–	97.7%
High Major–Moderate Teacher	90.2%	92.7%	90.7%
High Major–High Teacher	–	–	–

จากตารางข้างต้นสามารถสรุปผลการวิจัยจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์โปรไฟล์พระครูดับที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เมื่อจำแนกตาม 3 กลุ่มสาขาวิชา พบว่ากลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีจำนวนกลุ่มแบ่งระดับสาขาวิชา 2 กลุ่มแบ่ง คือ กลุ่มแบ่งที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในระดับปานกลางและระดับสูง ในระดับบุคคลสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มแบ่ง ประกอบด้วยกลุ่มที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง (AIC = 4257.518, BIC = 4257.518, Loglikelihood = -2078.759 และ Entropy = 0.874) ผลการวิเคราะห์ พบว่า ทุกกลุ่มแบ่งมีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้านวิชาการสูงกว่าด้านอื่นอย่างเห็นได้ชัด และกลุ่มแบ่งส่วนใหญ่มีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้านพาณิชย์ต่ำกว่าด้านอื่น โดยกลุ่มแบ่งที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้ในระดับต่ำเกือบทุกด้าน คือ กลุ่มแบ่งที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้ระดับสาขาวิชาในระดับปานกลาง และมีการนำผลการวิจัยไปใช้ระดับบุคคลในระดับต่ำ (Moderate Major-Low Teacher) จำนวน 72 คน (ร้อยละ 18) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาจารย์จากสาขาวิชานิติศาสตร์และสาขาวิชาภาษาอังกฤษ รองลงมาคือสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ และสาขาวิชาสังคมศาสตร์ เป็นเพศชายและหญิงเท่ากัน อายุ 39 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโท มีประสบการณ์สอนในระดับอุดมศึกษาไม่เกิน 10 ปี และยังไม่มีความวิจัย

สำหรับกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีจำนวนกลุ่มแบ่งระดับสาขาวิชา 2 กลุ่มแบ่ง และในระดับบุคคลแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มแบ่งเช่นเดียวกับกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (AIC = 2777.800, BIC = 2953.873, Loglikelihood = -1338.900 และ Entropy = 0.874) ผลการวิเคราะห์พบว่า ทุกกลุ่มแบ่งมีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้านวิชาการสูงกว่าด้านอื่น และกลุ่มแบ่งส่วนใหญ่มีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้านพาณิชย์ต่ำกว่าด้านอื่น โดยกลุ่มแบ่งที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้ในระดับต่ำเกือบทุกด้าน คือ กลุ่มแบ่งที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้ระดับสาขาวิชาในระดับปานกลางและมีการนำผลการวิจัยไปใช้ระดับบุคคลในระดับต่ำ

(Moderate Major-Low Teacher) จำนวน 14 คน (ร้อยละ 5.60) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาจารย์จากสาขาวิชาการพยาบาลชุมชน สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ รองลงมาคือ สาขาวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เป็นเพศหญิง อายุ 36 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโท มีประสบการณ์สอนในระดับอุดมศึกษาไม่เกิน 5 ปี และมีผลงานวิจัยไม่เกิน 2 เรื่อง

ส่วนกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีจำนวนกลุ่มแบ่งระดับสาขาวิชา 3 กลุ่มแบ่ง คือ กลุ่มแบ่งที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง ในระดับบุคคลสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มแบ่ง ประกอบด้วย กลุ่มที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในระดับต่ำและระดับสูง (AIC = 3216.227, BIC = 3378.981, Loglikelihood = -1563.113 และ Entropy = 0.891) ผลการวิเคราะห์ พบว่า ทุกกลุ่มแบ่งมีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้านวิชาการสูงกว่าด้านอื่น และกลุ่มแบ่งส่วนใหญ่มีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้านนโยบายต่ำกว่าด้านอื่น โดยกลุ่มแบ่งที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้ในระดับต่ำเกือบทุกด้าน คือ กลุ่มแบ่งที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้ระดับสาขาวิชาในระดับต่ำ และมีการนำผลการวิจัยไปใช้ระดับบุคคลในระดับต่ำ (Low Major-Low Teacher) จำนวน 20 คน (ร้อยละ 7.27) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาจารย์จากสาขาวิชาเคมี รองลงมาคือ สาขาวิชาฟิสิกส์ และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา เป็นเพศชาย อายุ 48 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาเอก แต่มีประสบการณ์สอนในระดับอุดมศึกษา ไม่เกิน 5 ปี และมีผลงานวิจัยไม่เกิน 2 เรื่อง โดยอาจารย์จากทั้ง 3 กลุ่มแบ่งที่มีการนำผลการวิจัยไปใช้ในระดับต่ำเกือบทุกด้านดังกล่าวข้างต้น ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ ไม่มีตำแหน่งทางด้านบริหาร และเคยเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการวิจัยเพียงปีละ 1 ครั้ง และผลจากการวิเคราะห์คุณลักษณะระดับบุคคล พบว่า อาจารย์มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย มีการแสวงหาข้อมูลหรือสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการวิจัยอยู่ในระดับต่ำ และผลการวิเคราะห์คุณลักษณะระดับสาขาวิชา พบว่า มีบรรยากาศด้านการวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง มีนโยบายด้านการวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีการสนับสนุนด้านการวิจัยอยู่ในระดับต่ำ

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์โปรไฟล์พหุระดับของทั้ง 3 กลุ่มสาขาวิชา พบว่า การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในระดับสาขาวิชาสามารถอธิบายได้ด้วยระดับของการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์จากระดับบุคคล (อาจารย์) ทำให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปแก้ไขปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลที่ได้จากการวิเคราะห์โปรไฟล์พหุระดับสามารถสะท้อนถึงระดับของการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ของอาจารย์และสาขาวิชาได้ดีกว่าการวิเคราะห์ข้อมูลเพียงระดับเดียว เนื่องจากโครงสร้างของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีลักษณะเป็นแบบลดหลั่นกันหลายระดับ คือ ระดับบุคคล (อาจารย์) และระดับสาขาวิชา ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริชัย กาญจนวาสี (2550) ที่ได้กล่าวไว้ว่า โครงสร้างและธรรมชาติของข้อมูลทางการศึกษามักเกี่ยวข้องกับข้อมูลหลายระดับ ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเพณีนิยมที่ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบระดับเดียวจึงไม่สามารถให้ผลสรุปที่ถูกต้อง การเลือกใช้เทคนิควิธีทางสถิติที่เหมาะสมจึงต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับโครงสร้างและธรรมชาติของข้อมูล ที่ทำการศึกษา ซึ่งลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปรพหุระดับมีหลายแบบ เช่น ความสัมพันธ์เชิงบริบท ความสัมพันธ์เชิงตัวแบบ ความสัมพันธ์เชิงถ่ายโยง และความสัมพันธ์เชิงจงใจ ซึ่งตัวแปรที่อยู่ในระดับสูงกว่าอาจส่งผลหรือมีความสัมพันธ์กับตัวแปรที่อยู่ระดับต่ำกว่า โดยผ่านการส่งเสริมสนับสนุนในรูปของการสร้างแรงจูงใจหรือรางวัล สภาวะหรือเงื่อนไขของตัวแปรระดับบนอาจเป็นแรงจูงใจต่อการปฏิบัติกรของตัวแปรระดับล่าง ดังนั้นในการศึกษาถึงสภาพการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ของอาจารย์จึงควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลในระดับที่สูงขึ้นด้วย เช่น ระดับสาขาวิชา ระดับคณะวิชา หรือระดับมหาวิทยาลัย เป็นต้น อย่างไรก็ตามในงานวิจัยครั้งนี้ไม่ได้วิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ของอาจารย์โดยตรง แต่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลในระดับสาขาวิชาเพิ่มเติมด้วย ซึ่งผลจากการศึกษาคุณลักษณะในระดับสาขาวิชาทั้ง 3 กลุ่มสาขาวิชา พบว่า มีนโยบายด้านการวิจัยอยู่ในระดับดี ($3.51 \leq \bar{x} \leq 3.66$) มีบรรยากาศด้านการวิจัย

อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูงถึงระดับสูง ($3.43 \leq \bar{x} \leq 3.52$) และการสนับสนุนด้านการวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง ($2.93 \leq \bar{x} \leq 3.11$) ซึ่งนโยบายและบรรยากาศด้านการวิจัยที่ดีอาจส่งผลทำให้การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ระดับสาขาวิชาอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง แต่การสนับสนุนต่างๆ ด้านการวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีผลทำให้การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ยังไม่อยู่ในระดับสูงเท่าที่ควรจะเป็น ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการหลายท่าน อาทิเช่น Meijers, Janssen, Cummings, Wallin, Estabrooks and Halfens (2006); Tsai (2000); Cummings, Hutchinson, Scott, Norton and Estabrooks (2010); ชีระภาพ เพชรมาลัยกุล (2550); ศิวะพร ภูพันธ์ (2554) และทิพย์สุดา จันทร์แจ่มหล้า (2554) ที่ได้นำเสนอไว้ว่า คุณลักษณะระดับหน่วยงาน ได้แก่ นโยบายด้านการวิจัย บรรยากาศด้านการวิจัยและการสนับสนุนด้านการวิจัยส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ของบุคลากรในหน่วยงาน ดังนั้นหากคุณลักษณะเหล่านี้ของสาขาวิชาอยู่ในระดับดีก็จะส่งผลต่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับสูงตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์คุณลักษณะระดับบุคคลและระดับสาขาวิชา พบว่า ทั้ง 3 กลุ่มสาขาวิชาผลการวิเคราะห์ทั้ง 2 ระดับไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ คุณลักษณะระดับบุคคล พบว่า อาจารย์มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย มีการแสวงหาข้อมูลหรือสารสนเทศในระดับปานกลาง แต่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการวิจัยในระดับต่ำ และคุณลักษณะระดับสาขาวิชา พบว่า มีบรรยากาศด้านการวิจัยในระดับปานกลาง มีนโยบายด้านการวิจัยในระดับปานกลาง แต่มีการสนับสนุนด้านการวิจัยในระดับต่ำ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปข้อเสนอแนะเป็นภาพรวมของทั้ง 3 กลุ่มสาขาวิชาแยกเป็นระดับบุคคลและระดับสาขาวิชา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในระดับสาขาวิชาของกลุ่มสาขาวิชา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์โดยเฉพะอย่างยิ่ง สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ และสาขาวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาวิชาเคมี สาขาวิชาฟิสิกส์ และ

สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาวิชาการพยาบาลชุมชน สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ สาขาวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนและสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สุขภาพ ควรให้การสนับสนุนด้านการวิจัยเพิ่มเติม ได้แก่ การบริหารจัดการด้านภาระงานสอน งานบริหารและงานธุรการให้สมดุลและเหมาะสม เพื่อเอื้ออำนวยให้อาจารย์มีเวลาเพียงพอต่อการทำวิจัยหรือเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะด้านการวิจัย จัดบริการแหล่งข้อมูลเพื่อการสืบค้นระบบฐานข้อมูลต่างๆ ที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน รวมทั้งทรัพยากรที่จำเป็นด้านการวิจัย เช่น คอมพิวเตอร์ โปรแกรม คำนวณทางด้านสถิติ อุปกรณ์ทดลองและห้องปฏิบัติการ รวมทั้งให้การสนับสนุนด้านขวัญกำลังใจและค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมประชุมสัมมนาหรือการนำเสนอผลงานวิจัย อย่างเพียงพอและเหมาะสม ตลอดจนจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญหรือเครือข่ายด้านการวิจัย เช่น คลินิกวิจัย เพื่อให้คำปรึกษา ด้านการวิจัยแก่อาจารย์ อีกทั้งควรสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมด้านการวิจัยเพื่อให้อาจารย์เกิดความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนความรู้หรือประสบการณ์ในการทำวิจัย ระหว่างอาจารย์ภายในสาขาวิชาด้วยกันเองและสาขาวิชาอื่น สถาบันอื่น หรือหน่วยงานภาคีเครือข่ายในระดับต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ซึ่งจะส่งผลต่อการรับรู้ ความรู้ลึกและความเข้าใจของอาจารย์ ต่อการวิจัย อันจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การปฏิบัติด้านการวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้ ประโยชน์ของอาจารย์จนกลายเป็นลักษณะเฉพาะของ สาขาวิชาต่อไป นอกจากนี้ยังควรทบทวนนโยบายด้านการวิจัยของสาขาวิชาให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นของมหาวิทยาลัย ตลอดจนปรับระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆ ด้านการบริหารจัดการงานวิจัยให้มีความ ยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ สามารถปฏิบัติตามได้จริงเพื่อ เอื้ออำนวยให้อาจารย์สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า

2. ข้อเสนอแนะในระดับบุคคลของกลุ่มสาขาวิชา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่ม อาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนมานานแต่ยังไม่มีผลงานวิจัย ไม่มี ตำแหน่งทางวิชาการ ไม่มีตำแหน่งทางด้านการบริหาร และ ไม่ค่อยได้เข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการวิจัย กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยเฉพาะ อย่างยิ่งในกลุ่มอาจารย์ที่จบการศึกษาระดับปริญญาเอก แต่มีประสบการณ์สอนในระดับอุดมศึกษาน้อย ยังไม่มี ตำแหน่งทางวิชาการ ไม่มีตำแหน่งทางด้านการบริหาร มีผลงานวิจัย น้อยและไม่ค่อยได้เข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ด้านการวิจัย และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มอาจารย์ที่ยังไม่มีตำแหน่งทาง วิชาการ ไม่มีตำแหน่งทางด้านการบริหาร มีประสบการณ์สอน ในระดับอุดมศึกษาน้อย มีผลงานวิจัยน้อยและไม่ค่อยได้ เข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการวิจัย ซึ่งมักจะ มีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์น้อยมาก โดยควร ส่งเสริมให้อาจารย์ในกลุ่มดังกล่าวข้างต้นได้มีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่างๆ ด้านการวิจัยให้มากขึ้น สนับสนุนให้ได้ เข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะด้านการวิจัย จัดกิจกรรมให้ได้เข้าร่วมการประชุม เสวนาหรือสัมมนา ทางด้านการวิจัยในระดับต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้ได้พูดคุย ปรึกษา หรือแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านการวิจัยกับ ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญ ของการวิจัยอันจะนำไปสู่การเกิดความกระตือรือร้นและ อยากรสร้างสรรคผลงาน ซึ่งจะส่งผลต่อการนำผลการวิจัย ไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ต่อไป

สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่อาจส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อ ระดับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ทั้งในระดับบุคคล เช่น เจตคติ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการวิจัย การแสวงหา ข้อมูลและสารสนเทศ เป็นต้น และปัจจัยในระดับสาขาวิชา เช่น การสนับสนุนด้านการวิจัย บรรยากาศและนโยบาย ด้านการวิจัย เป็นต้น เพื่อจะทำได้ข้อมูลสารสนเทศ อันเป็นประโยชน์ต่อการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการ นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น

2. ควรศึกษารูปแบบการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ของอาจารย์ในแต่ละกลุ่ม เช่น เพศ อายุ ประสบการณ์ การทำงานหรือการทำวิจัย ตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่ง ทางด้านการบริหาร ฯลฯ เพื่อศึกษาปัจจัยในแต่ละกลุ่มที่ อาจส่งผลกระทบต่อผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ซึ่งจะทำได้ ข้อมูลสารสนเทศอื่นจะนำไปสู่การส่งเสริมและสนับสนุน ได้เหมาะสมกับคุณลักษณะที่แตกต่างกันของอาจารย์ ในแต่ละกลุ่ม

เอกสารอ้างอิง

- ทิพย์สุตา จันทร์แจ่มหาล้า. (2554). *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการทำงานของอาจารย์มหาวิทยาลัย*. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล. (2550). *การพัฒนาโมเดลการใช้ประโยชน์วิจัยของนิสิตบัณฑิตศึกษาทางการศึกษา: โมเดลการวัดแบบแข่งขัน 2 แบบและโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบมีองค์ประกอบแฝง*. วิทยานิพนธ์ปร.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสิ. (2550). *การวิเคราะห์พหุระดับ พิมพ์ครั้งที่ 4*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิวัชร ภูพันธ์. (2554). *การศึกษาและทดสอบปัจจัยเชิงสาเหตุของการใช้ประโยชน์งานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัย: การวิจัยแบบผสมวิธี*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.). (2555). *การใช้ประโยชน์งานวิจัย*. เข้าถึงได้จาก http://i4biz.nrct.go.th/ewt_news.php?nid=34.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). (2555). *การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย สกว. 2555*. เข้าถึงได้จาก http://www.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=category&id=178&Itemid=261.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2555). *คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับอุดมศึกษาฉบับสถานศึกษา แก้ไขเพิ่มเติม พฤศจิกายน พ.ศ. 2554* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- Asparouhov, T., & Muthen, B. (2008). *Multilevel mixture models*. In G.R. Hancock and K.M. Samuelsen (Eds.), *Advances in latent variable mixture models*, 27–51. Charlotte, NC: Information Age Publishing, Inc.
- Beyer, J.M., & Trice, H.M. (1982). The utilization process: A conceptual framework and synthesis of empirical findings. *Administrative Science Quarterly*, 27, 591–622.
- Cummings, G.G., Hutchinson, A.M., Scott, S.D., Norton, P.G., & Estabrooks, C.A. (2010). *The relationship between characteristics of context and research utilization in a pediatric setting*. BMC Health Services Research, 10:168. Retrieved from <http://www.biomedcentral.com/1472-6963/10/168>.
- Estabrooks, C. A. (1999). The conceptual structure of research utilization. *Research in Nursing & Health*, 22, 203–216.
- Hasenfeld, Y., & Patti, R. (1992). *The utilization of research in administrative practice*. In A. J. Grasso & I. Epstein (Eds.), *Research utilization in the social services*, 221–239. New York: Haworth Press.
- Meijers, J. M. M., Janssen, M. A. P., Cummings, G.G., Wallin, L., Estabrooks, C. A., & Halfens, R. Y. G. (2006). Assessing the relationships between contextual factors and research utilization in nursing: systematic literature review. *Journal of Advanced Nursing*, 55(5), 622–635.
- Stetler, C. (1994). Refinement of the Stetler/Marram model for application of research findings to practice. *Nursing Outlook*, 42, 15–25.

- Tsai, S. L. (2000). Nurses' participation and utilization of research in the Republic of China. *International Journal of Nursing Studies*, 37, 435-444.
- Vermunt, J.K. (2003). Multilevel latent class models. *Sociological Methodology*, 33, 213-239.
- _____. (2008). Latent class and finite mixture models for multilevel data sets. *Statistical Methods in Medical Research*, 17, 33-51.

วารสารวิชาการ
หลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร